

NEI til nedleggelse av Akutthjelpen (Akutthjelp til barnefamilier)

I kommunedirektørens forslag til nytt Handlingsprogram for 2021-2024 under punktet om avvikling av Akutthjelpen (ref. Handlingsprogram s. 51) gis det inntrykk av at barnefamilier i en akutt vanskelig situasjon kan få dekket sitt hjelpebehov av andre tjenester i Bærum kommune. Dette stemmer ikke. Ingen av disse vil reelt kunne erstatte det tjenestetilbudet Akutthjelpen gir i dag. Dermed vil ikke brukergruppen få den hjelpen de trenger. Det vil være mange familier der barn er pårørende hvor familien ikke tilbys rask hjelp dersom Akutthjelpen opphører. Det er svært viktig at politikerne får riktig informasjon så de fatter beslutninger på riktig grunnlag.

Akutthjelpen som tjeneste

Akutthjelpen er et lavterskeltilbud hvor målet er å sikre barnefamilier hjelp i en akutt vanskelig situasjon. Hjelpen gis på dagtid i tidsrommet 08.00 – 15.30 av ca. 3 timer 2-5 ganger i uken inntil 4 uker. Hovedoppgaven er avlastning til familien ved å ta seg av barnet/barna. Hjelpen kommer raskt i gang, med få unntak fra en til syv dager etter forespørselen. Hvilke andre kommunale tjenester kan tilby dette? Akutthjelpen har også flere ganger hjulpet familier i påvente av at andre instanser skal få hjelpetilbud til familien på plass.

Foreldre kan selv kontakte Akutthjelpen, men det kreves en helsemessig begrunnelse fra en faglig instans. Henvisninger til Akutthjelpen er i all hovedsak fra helsestasjon, Psykisk helseteam (PHT), fastlege, Home-Start, Forebyggende familieteam (FFT), sykehusene, barneverntjenesten, flyktningkontoret og Distriktpsikiatrisk senter (DPS).

Hovedgruppene Akutthjelpen hjelper er

- der mor/far er syk (eks. brukket ben, etter operasjon, alvorlige sykdom som kreft, eller ved bortgang av en foreldre/søsken).
- der den som er hjemme med barnet/barna er psykisk syk eller strever psykisk (eks. fødselsdepresjon, angst, bekymring fra andre instanser).
- der familien har stor omsorgsbelastning (eks. kronisk sykt barn eller under utredning, trillinger).
- der forelderen/foreldrene er helt utslitte (eks. ved kolikk, ekstra krevende barn). Når foreldrene er utslitte går det ofte utover psyken.
- krevende livssituasjon (andre årsaker).

Primærgruppen Akutthjelpen arbeider med er fra nyfødt opp til barnehagealder, som følge av at hjelpen ytes på dagtid. Forskning viser hvor viktig det første leveåret er. Bærum kommune har lenge hatt fokus på tidlig innsats for barn og unge. Ved å gi kommunes innbyggere et tilbud som Akutthjelpen, er det tidlig innsats i praksis.

Etterspørsel av hjelpen

Ifølge handlingsprogrammet er etterspørselen de siste årene redusert. Dette er misvisende. Det har vært jevnt med henvisninger, bortsett fra i 2017. I 2018 hjalp Akutthjelpen flere familier enn noen gang.

I handlingsprogrammet står det videre at 85% av de som mottok hjelp i 2019 var familier med to foreldre. Det er da lett å tenke at dersom det er to foreldre kan den ene foreldren

sykemelde seg for å avlaste forelderen som er hjemme med barnet på dagtid, men ofte er det mer komplekst enn som så. Det være seg at begge foreldre er fysisk eller psykisk syke, en av foreldrene er syk og den andre forelderen står i fare for å bli syk, en av foreldrene kan ha alvorlig sykdom som eksempelvis kreft, grunnet rehabiliteringsopphold, eller den andre forelderen står i reell fare for å miste jobben dersom ikke de møter opp på arbeidsplassen. Dette er noen eksempler. Det blir derfor misvisende å tolke familiesituasjonen ut fra kun statistikk.

Sårbare familier

Bærum kommune har mange innflyttere som ikke har familie i nærheten eller nettverk som kan avlaste dem. Mange av familiene Akutthjelpen er hos har lite familie og nettverk. Akutthjelp til barnefamilier er ikke lovpålagt, men det er lovpålagt for helsepersonell å hjelpe barn som pårørende. Hvor skal eksempelvis helsestasjonen eller Psykisk helseteam henvise dersom Akutthjelpen opphører og de ser behov for rask avlastning i familier grunnet sykdom eller risiko for sykdom hos foreldre?

Akutthjelpen gir også psykososial støtte. Akutthjelpen er hos familiene i mange timer i løpet av en uke. I noen tilfeller fungerer akutthjelpere som en rollemodell/veileder hvor hensikten er å styrke tilknytningen i mor/far-barn relasjonen.

Vanskeligere å hjelpe «barn som pårørende» og for familiene å få rask hjelp

Ifølge handlingsprogrammet kan Tildelingskontoret ved Praktisk bistand og Avlastning gi Akutthjelpens målgruppe et hjelpetilbud. Realiteten er at det blir langt vanskeligere for familiene å få hjelp. Tildelingskontoret som kan innvilge tilbud om avlastning og praktisk bistand er en god tjeneste, men de har strenge kriterier for hvem som kvalifiserer for hjelp. De fleste familiene Akutthjelpen hjelper vil ikke kvalifisere for verken avlastning eller praktisk hjelp i hjemmet. Tildelingskontoret gir også svært sjelden hjelp til familier med barn under 1 år. Videre er Praktisk bistand hjelp med praktiske oppgaver i huset, mens Akutthjelpen gir avlastning med barn/barna samt psykososial støtte.

I følge handlingsprogrammet kan også Home-Start erstatte Akutthjelpen. Home-Start er et godt tilbud basert på frivillige som tilbyr familiestøtte, men dette er kun 1 dag i uken 2-4 timer. Home-Start har dessuten stort påtrykk og kan ha opptil flere måneders ventetid. Home-Starts frivillige har forskjellig erfaringsbakgrunn. Det er stor forskjell på å få hjelp av likemenn og en kommunalt ansatt med faglig kompetanse og lang erfaringsbakgrunn med barn. Home-Start og Akutthjelpen samarbeider godt. Akutthjelpen starter opp raskt og gir intensivt hjelp i en kort periode. Home-Start går inn i en del familier etter at Akutthjelpen har trukket seg ut. De er i motsetning til Akutthjelpen et mer langvarig tilbud i opptil 6 måneder.

Ifølge handlingsprogrammet kan veiledning fra helsesykepleiere og Psykisk helseteam (PHT) erstatte Akutthjelpen. Helsesykepleiere og PHT er viktige veiledningstjenester for familier, men de har ikke kapasitet til å tilby praktisk avlastning. Akutthjelpen er en viktig instans for helsesykepleiere og Psykisk helseteam å henvise til ved behov for å sikre at man kan ivareta et helhetlig forebyggende helsetilbud til barn.

De familiene Akutthjelpen møter er familier i en krevende livssituasjon, men sjelden er barneverntjenesten riktig instans for de familiene Akutthjelpen hjelper. Akutthjelpen er en

forebyggende tjeneste som er med på å bidra til at barneverntjenesten ikke blir overbelastet. Med sin hjelp kan Akutthjelpen forebygge hvis frustrasjon og fortvilelse øker, eksempelvis når et barn gråter i timevis daglig og man ikke klarer å roe barnet. Dette kan i verste fall føre til at forelderen i ren frustrasjon og fortvilelse utøver vold mot barnet, som ved kraftig risting (Shaken baby-syndrom) eller på annen måte skader barnet.

Fremover

Akutthjelpen får gode tilbakemeldinger fra familiene og er en tjeneste som hjelper mye til lite kostnad. Kommunen vil spare svært lite penger på å avvikle Akutthjelpen, og brukere av vår tjeneste vil fort kunne trenge langt dyrere tjenester i kommunen.

Nylig sendte Helse- og omsorgsdepartementet ut en spørreundersøkelse for å kartlegge alle landets kommuner sine tjenester til familier som trenger bistand til å utføre omsorgsoppgaver som følge av uforutsette omstendigheter. Akutthjelpen er en tjeneste som nettopp imøtekommer dette behovet. Å nedlegge Akutthjelpen vil være å gå i motsatt retning av det arbeidet departementet nå har igangsatt.

Tjenesten burde bli lovpålagt i alle kommuner og heller styrkes enn nedlegges. Den er et eksempel på lavterskel tilbud, tidlig innsats og forebyggende tiltak som gagnar foreldre og barn i en sårbar livssituasjon.